

УПЛЫВЫ НА ПАЭЗІЮ ПЯТРА БАРЫСЮКА РАСІЙСКІХ ПІСЬМЕНнікаў XIX-XX СТСТ.

Пётр Пятровіч Барысюк (1938-2001) – беларускі рускамоўны паэт, доктар-анестэзіёлаг па прафесіі. Яго вершы аўтабіяграфічныя. Яго стыль ясны, лаканічны, афарыстычны. Ён рабіў стаўку не на адметнасць стылю і навізну вобразаў, а на дакладнасць выказвання, глыбіню сваіх думак і пачуццяў. Любімыя страфічныя формы П.Барысюка – 8-, 4-, 2- і аднарадкоўі. Такі страфічны лаканізм ён абраў шмат у чым дзякуючы знаёмству з творчасцю Амара Хаяма і Ігара Губермана. Сярод яго любімых аўтараў, акрамя згаданых, – паэты А.Пушкін, Расул Гамзатаў, Роберт Бёрнс, філосафы Сакрат, Дэкарт, Вальтэр і Ларошфуко. Паэт размаўляў з людзьмі паводле гарацыеўскага прынцыпу «жартуючы, кажы праўду» [1, с. 23]. Крэда П.Барысюка заключалася ў культурах розуму, працы, праўды, жаночай прыгажосці, у пошуках ісціны (апошняе адбілася ў назвах яго дзвюх паэтычных кніг). П.Барысюк быў чалавекам эрудзіраваным, шмат чытаў. Сваіх вялікіх літаратурных папярэднікаў ён паважаў як настаўнікаў, якія задалі планку высокага мастацкага ўзроўню, ніжэй якой нельга апускацца: «Учителей себе мы разных ищем, / Чтоб они глаза открыли нам» [2, с. 44]. П.Барысюк, відаць, і выхоўваў свой літаратурны густ, выкрышталізоўваў светаўспрыманне, беручы лепшае ад сваіх настаўнікаў – пісьменнікаў і філосафаў. Усе, нават геніяльныя, паэты праходзіць этап вучнёўства, толькі у спісе іх настаўнікаў – розныя імёны.

Адным з самых цытуемых П.Барысюком у эпіграфам да вершаў быў **А.Пушкін**. Матыў помніка, які ідзе з часоў Гарацыя і бясконца інтэрпрэтуецца паэтамі да нашых дзён, вядомы П. Барысюку па вершу «Я памятник себе воздвиг нерукотворный...» А.Пушкіна. П.Барысюк не прагне пушкінскай славы, яго жаданні больш сціплыя: «Я не воздвиг себе памятник, / Хоть прожил немало дней: / Пусть имя моё будет в памяти / Знавших меня людей» [2, с. 192]. Пушкінскія словы «Нет, весь я не умру» П.Барысюк прыводзіць эпіграфам да іншага верша, у якім гэтыя словы цытуюцца яшчэ, толькі відазменена. Ва ўступным да другога зборніка вершы беларускі паэт услед за рускім сцвярджае, што кнігі жывуць даўжэй за сваіх аўтараў: «...Я книгой стал опять, а это значит, / То, что «весь уже я... не умру»...» [2, с. 3]. Беларускі паэт падобны на Пушкіна і сваёй «любвеобильностью». У П.Барысюка шмат вершаў-прывячэнняў розным жанчынам з прызнаннямі ў каханні. Пушкінскае захапленне прыгажосцю Анны Керн («гений чистой красоты») можна згадаць у радках П.Барысюка, які развівае думку, звяртаючыся да іншай жанчыны: «Хочу тебя я видеть вечно юной / И ангелом высокой красоты! / Пусть улыбается тебе фортуна, / А мне, быть может, улыбнётся ты...» [1, с. 27]. І – ужо ў іншым вершы: «О том, что мир наш полон красоты, / Я узнал, когда явилась ты...» [1, с. 240]. Пушкінскае «Я Вас любил так искренно, так нежно, / Как дай Вам Бог любимой быть

другим» угадваецца і развіваецца ў радках П.Барысюка: «К тебе иду я, словно к алтарю, / А может быть, к помазаннице божьей. / И так любить, как я тебя люблю, / Никто и никогда уже не сможет» [1, с. 65]. Пушкінскае «Я жить хочу, чтоб мыслить и страдать» П.Барысюк прыводзіць эпіграфам да двух сваіх вершаў. У першым беларускі паэт лічыць: «Лишь для того, чтоб мыслить и страдать, / Умные рождаются в России...» [2, с. 32], што тая зямля спрыяе не толькі розумастваральным пакутам, але і вялікай славе расіянаў. У другім -- П.Барысюк сцвярджае ідэю неабходнасці пакутаў для разумення жыцця: «...если кто-то, может, не страдал, / То он о жизни ничего не знает» -- і што ў яго самога «страданий – на троих хватило б» [2, с. 49]. Ужо ў іншым вершы – без непасрэднай адсылкі да Пушкіна -- беларускі паэт лічыць пакуты для сябе экзістэнцыйна-неабходнымі: «Если бы душа так не болела -- / Жизнь бы потеряла всякий смысл» [1, с. 79]. Пушкінскае асабістае «Ах, обмануть меня не сложно: / Я сам обманываться рад» П.Барысюк пашырыў на паўтараемыя ў гісторыі стасункі паміж правадырамі і народам: « А у вождей всегда величья мания, / И гениальны все они подряд. / Ну, как же им народ свой не обманывать, / Когда он сам обманываться рад?!» [2, с. 104].

Да верша «О пользе смеха сказано немало...» П.Барысюк прыводзіць эпіграфам словы **М.Гогаля**: «Смеха боится даже тот, кто уже ничего не боится». Беларускі паэт сцвярджае ідэю лекавай і сатырычна-выкрывальнай сілы смеху: «Смех лечит нас и лечит наши раны. / Он, как бальзам, продляет наши дни. / Не любят смеха только лишь тираны, / Ведь смех для них – погибели сродни» [2, с. 112].

Згадваючы гісторыю **М.Салтыкова-Шчадрына** пра мужыка, які адзін пракарміў двух генералаў, П.Барысюк абвінавачвае быт ці свядомасць сучаснага калгасніка, які «...раб, а не крестьянин. / Он и себя не в силах прокормить» [2, с. 11].

У вершы «Чтоб мирно жить...» П.Барысюк піша, што **Л.Талстой** завяшчаў нам займацца не перабудовай свету, а сваім духоўным удасканаленнем. Беларускі паэт з горыччу канстатуе, што многія беларусы забылі гэту талстоўскую мудрасць: «В своей душе не любим мы копаться, / Чтобы пороки не увидеть в ней» [2, с. 16].

Эпіграфам да верша «Всем кажется лёгкой работа поэта...» П.Барысюк прыводзіць словы **У.Маякоўскага**: «Поэзия – та же добыча радия». Пасля цытуе яго радкі непасрэдна ў вершы, пацвярджаючы ідэю непазбежнасці аўтарскіх пакутаў для стварэння высокамастацкай паэзіі: «Инфаркт получаешь часто в награду, / И денег не видишь за эти труды, / Хоть роешь «единого слова ради / Тысячи тонн словесной руды» [2, с. 46]. Эпіграфам да іншага верша У. Маякоўскага П.Барысюк узяў радок «Мне ни рубля не накопили строчки...» У.Маякоўскага. Палемізуючы з абранніцай наконт гэтых радкоў расійскага паэта, беларускі аўтар ідэалізуе насамрэч не ідэальны вобраз каханай, узводзіць яго ў Абсалют, па-за якім уласная вопратка ўспрымаецца ім як непатрэбная дробязь: «Я не случайно вспомнил эти строчки, -- / И ты виной тому, моя отрада: / Мол, кроме «свежевымытой сорочки» / Поэту больше «ничего не надо»... / Пускай ты вся греховна и

порочна, / Пускай подобна ты исчадью ада, -- / Была бы ты... Тогда уж и сорочка / Мне уже, как правило, не надо...» [2, с. 234].

П.Барысюк згаджаецца з выказваннем **А.Зіноўева** «Истина – есть удел одиночек, а не масс» [2, с. 23] і тлумачыць гэта тым, што «люди оболваниваются рады» рознымі стаднымі ідэямі (узнікае алюзія на пушкінскае «Ах, обмануть меня не сложно: / Я сам обманываться рад»).

Да аднаго з вершаў П.Барысюк прыводзіць эпіграфам радок «Поэт в России – больше, чем поэт» **Я.Еўтушэнкі**. Не аспрэчаючы еўтушэнкаўскіх слоў, беларускі паэт кажа пра адсутнасць «залатой сярэдзіны», пра «ўхілы» ў крайнасці ў сацыяльнай і юрыдычнай сферах Расіі, што там «...учёный – меньше, чем учёный», «Закон в России – меньше, чем Закон, / Поскольку больше правит беззаконье» [2, с. 9].

П.Барысюк праз інтэртэкстуальнасць (алюзіі, цытаты, эпіграфы), праз развіццё вобразаў, тэм рускіх пісьменнікаў паказвае ўдзячнасць сваім настаўнікам за магчымасць творча пераасэнсаваць іх ідэі, перажыць іх на ўласным вопыце ў сваім часе, паядноўваючы ў адно цэлае традыцыю і наватарства, узбагачаючы сваё творчае светаўспрыманне ў прыватнасці і беларускую паэзію ў цэлым.

Літаратура

1. Борисюк П.Поиск истины: Стихи. Мн., 1995.
2. Борисюк П.Поиск истины продолжается: Стихи. Мн., 2000.